

Strategi för Sveriges utvecklingsamarbete med Myanmar 2024–2026

1. Utgångspunkter och mervärde

Denna strategi för Sveriges utvecklingsamarbete med Myanmar utgör en del av Sveriges samlade bistånds- och utrikespolitik och ska bidra till att stärka arbetet för ett demokratiskt, fredligt, fritt, inkluderande och jämställt Myanmar där mänskliga fri- och rättigheter liksom rättsstatens principer respekteras.

Sedan militärkuppen den 1 februari 2021 har Myanmar kastats in i en svår ekonomisk och humanitär kris och stora delar av landet präglas av väpnad konflikt. Situationen i Myanmar har även regionala dimensioner. Det utgör den största politiska och humanitära krisen i Sydostasien och engagerar inte minst medlemsländerna i ASEAN.

Sveriges principfasta hållning mot militären, såväl före som efter militärkuppen, har bidragit till att svenskt bistånd åtnjuter högt förtroende hos det civila samhället. Sveriges stöd till civila samhället och den demokratiska oppositionen har bidragit till att öka dessa aktörers uthållighet och kapacitet att anpassa sig till den svåra och föränderliga kontexten. Att värna civila samhällets viktiga roll möjliggör även för Sverige att kunna spela en viktig roll i ett framtida demokratiskt samhällsbygge.

Det hälsostöd som Sverige under flera år har bidragit till är livsavgörande för människor i delar av landet bortom militärjuntans kontroll. Samtidigt bidrar Sveriges engagemang i Myanmar, inte minst genom utvecklingsbiståndet, till att öka trovärdigheten bland länder i regionen för vår strävan att mobilisera

brett stöd för en regelbaserad internationell världsordning där folkrättsliga principer upprätthålls.

Utgångspunkten är att verksamheten vare sig ska resurssätta eller legitimera militärens maktövertagande. Detta innebär bland annat att så länge militären styr landet är det inte aktuellt med stöd till eller samarbete med statliga aktörer. Om förutsättningarna förändras kan Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), efter samråd med Utrikesdepartementet, överväga ett förändrat förhållningssätt rörande samarbete med staten.

2. Inriktning och mål för det svenska biståndet

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet, tillsammans med andra finansieringsformer, understödjer ett lands strävan att gå från fattigdom till välstånd. Med utgångspunkt i principerna om utvecklingseffektivitet ska Sveriges utvecklingssamarbete vara effektivt, relevant och katalytiskt och genom tydliga och realistiska krav stärka en långsiktig utveckling med brett ägarskap i partnerländer.

Strategins mål utgår från Sveriges mervärde i Myanmar och tidigare resultat som uppnåtts inom verksamhetsområdena.

Strategin ska gälla under perioden 2024–2026 och omfattar för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) sammantaget 600 miljoner kronor. Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagspost 6 (Asien) i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår.

Verksamheten ska bidra till följande mål:

Främja frihet och bekämpa förtryck

- Stärkta förutsättningar för en demokratisk omställning.
- Stärkta förutsättningar för ett stärkt civilsamhälle och stöd till organisationer, demokratirörelser, aktörer och nätverk som står upp för mänskliga fri- och rättigheter samt demokrati och rättsstatens principer.

- Stärkta förutsättningar att förebygga och hantera effekterna av konflikt samt stärkta inkluderande processer för samsyn kring ett framtida samhällsstyre.

Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt

- Stärkta förutsättningar för jämställdhet, med särskilt fokus på stärkt egenmakt och frihet för kvinnor och flickor, inklusive minskat sexuellt och könsrelaterat våld.

Hälsa och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

- Förbättrad tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, för de allra mest utsatta.

3. Landkontext

Den 1 februari 2021 genomfördes en militärkupp i Myanmar, som uttraderade tio år av demokratiska framsteg och ekonomiska och sociala liberaliseringar. Den demokratiskt valda regeringen och parlamentet fick aldrig tillträda. Sedan kuppen har omfattande, grova och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter begåtts av militären. Godtyckliga frihetsberövanden, våld, sexuellt och könsrelaterat våld mot i huvudsak kvinnor och flickor, tortyr och summariska avrättningar samt tvångsarbete har förekommit i stor skala, liksom attacker mot civila och hela byar. Yttrandefriheten, inklusive den konstnärliga friheten, och tillgången till information begränsas kraftigt. Människorättsförsvarare, journalister, politiker, konstnärer, fackligt aktiva och strejkande statsanställda förföljs och riskerar att fängslas och mördas. Många människor, civilsamhällesaktörer och organisationer har lämnat landet eller håller sig gömda. Konfliktsituationen har också resulterat i en negativ utveckling för jämställdhet mellan könen, inklusive genom ökande nivåer av konfliktrelaterat sexuellt våld.

Militärens agerande gentemot civilbefolkningen strider mot folkrättens mest grundläggande regler. Omfattande sanktioner från EU och andra västländer har introducerats mot militärens ledarskikt och flertalet internationella företag, inklusive svenska, har lämnat landet. Samtidigt har länder som Kina och Ryssland flyttat fram sina positioner, såväl politiskt som ekonomiskt.

Det folkliga motståndet mot militärens maktövertagande är omfattande, och de fredliga protesterna har på många håll övergått i väpnat motstånd. Merparten av landet är direkt eller indirekt drabbat av väpnad konflikt. Militärjuntan kontrollerar vissa delar av landet, medan andra är under kontroll av olika etniska organisationer och lokala motståndsgrupper, så kallade ”folkets försvarsstyrkor”. Exploatering av naturresurser är en viktig inkomstkälla och en väsentlig faktor i konflikterna för såväl militären som etniskt baserade organisationer.

Som en del av motståndet till militärregimen har parallella och i många fall autonoma strukturer för samhällsservice och planering etablerats på olika nivåer i Myanmar, inte minst i icke-militärkontrollerade områden. Dessa strukturer är mer inkluderande än vad som var fallet före kuppen, och verkar bland annat för att tillhandahålla grundläggande samhällstjänster och skydda befolkningen i de områden de kontrollerar. En skuggregering existerar huvudsakligen i exil och ett arbete pågår för att bland annat ta fram en ny konstitution för ett framtida demokratiskt Myanmar.

De humanitära behoven har eskalerat dramatiskt och fortsätter att öka. Antalet internflyktingar har ökat kraftigt. Samtidigt är det humanitära tillträdet till de områden i landet där behoven är som störst mycket begränsat. Myanmar är också ett av de mest sårbara länderna i världen vad gäller naturkatastrofer och andra konsekvenser av klimatförändringarna.

Etniska och religiösa minoriteter är diskriminerade och har en underordnad ställning i samhällsstyret i Myanmar. Många av dessa grupper har slagits mot centralmakten i 60 år. Personer som tillhör den övervägande muslimska folkgruppen rohingyer utsätts sedan årtionden för omfattande och systematiska kränkningar och diskriminering. Utöver muslimer utgör de kristna en särskilt utsatt religiös minoritet vars situation har förvärrats sedan militärkuppen. Förtrycket har bland annat tagit sig uttryck i förstörelse av kyrkor, mord och arresteringar av religiösa ledare.

Folkhälsan hos befolkningen är i allmänhet utsatt med stora geografiska, etniska och socioekonomiska skillnader. Militärens maktövertagande har inneburit en ytterligare kraftigt försämrad tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet, i synnerhet i konfliktdrabbade områden. Kvinnor och barn är särskilt utsatta, med bristfällig tillgång till mödra- och barnhälsovård. I spåren av militärkuppen och eskalerande konflikter har tillgången till och

information om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter kraftigt försämrats samtidigt som behoven ökat.

4. Verksamhet

Situationen i Myanmar sedan militärkuppen ställer särskilt höga krav på flexibilitet och ändamålsenlighet i genomförandet av strategin. Beredskap behöver finnas för att anpassa strategins genomförande utifrån förändrade förutsättningar. Det är viktigt att kunna identifiera möjliga vägar för att stärka de positiva krafterna i samhället och motverka en än mer negativ utveckling. Att fortsatt värna civilsamhällets roll och de mest utsatta människornas situation blir samtidigt än mer angeläget. Verksamheten ska inriktas på att bistå viktiga förändringsaktörer i Myanmar vars verksamhet är i linje med strategins mål – även i de fall där dessa aktörer behöver bedriva sin verksamhet utanför landet till följd av den försämrade säkerhetssituation som militärens maktövertagande inneburit.

Det sammantagna stödet inom strategin ska bidra till att stödja demokratiska aktörer i Myanmar och nå människor i de mest utsatta situationerna i syfte att främja individuell och samhällelig motståndskraft. En viktig komponent för att uppnå detta är stärkt samverkan mellan humanitära insatser och utvecklingsinsatser. Utvecklingssamarbetet spelar en viktig roll i att hantera underliggande orsaker till kris samt i att stärka fattiga och utsatta människors motståndskraft och möjlighet att återhämta sig från kriser. Vid behov bör utvecklingssamarbetet också kunna verka flexibelt och föregripande nära inpå katastrofer. Detta är särskilt angeläget i Myanmar där humanitär verksamhet kringgärdas av kraftiga tillträdesbegränsningar från de militära myndigheterna i landet. Verksamheten ska vidare stärka humanitärt oberoende i särskilt utsatta områden. En nexusansats mellan det humanitära biståndet och utvecklingssamarbetet är viktigt för att stödja lokala initiativ och parallella strukturer som tillhandahåller grundläggande samhällstjänster. Detta inkluderar klimatanpassning. Hänsyn till klimat- och miljöpåverkan ska tas i beaktande i insatser där så är relevant.

Stödet till människorättsförsvare, demokratirörelser, civilsamhället inklusive kvinnoorganisationer och organisationer för religiösa minoriteters rättigheter, fria och oberoende medier samt det fria kulturlivets aktörer är centralt i en kontext där det demokratiska utrymmet fortsätter att minska och övergreppen är omfattande. Stöd till förändringsaktörer som kan driva utvecklingen i en mer demokratisk riktning, och utkräva ansvar, ska ingå i

verksamheten. Förutsättningar för ansvarsutkrävande ska stärkas vilket inkluderar insatser för yttrandefrihet, åsiktsfrihet och rätten till information. Vidare bör insatser för religions- och övertygelsefrihet stödjas, inklusive som ett verktyg för att motverka exkluderande nationalism och främja inkludering och brobyggande mellan olika etniska och religiösa grupper. Även skydd av religiösa minoriteter kan ingå. Rättigheter som rör ägande och bruk av mark och naturresurser är viktiga för flera områden inom strategins mål. Fackliga rättigheter såsom föreningsfrihet och social dialog är också av betydelse och kan stödjas.

Insatser för att stödja parallella samhällsstyrande strukturer, inte minst på lokal och regional nivå, för att främja rättsstatens principer, transparens, anti-korruption och icke-diskriminering är av vikt. Det är av stor betydelse att främja samstämmighet mellan dessa för att bidra till framväxten av en ny fungerande statsbildning.

Verksamheten ska bidra till fredsbyggande och våldsförebyggande med brett folkligt deltagande. Den komplexa konfliktsituationen i Myanmar kräver en ansats för att förebygga ökade spänningar, parallellt med ett långsiktigt perspektiv för att lägga grunden för en framtida fredlig och demokratisk politisk lösning. Stöd till verksamhet för att stärka motståndskraften hos lokalsamhällen att hantera konsekvenserna av den väpnade konflikten är av vikt. Insatser som syftar till att reducera spänningar mellan olika grupper är centralt.

De möjligheter till närmare samarbete över etniska och religiösa skiljelinjer som öppnats upp efter militärkuppen ska tillvaratas. Verksamhet som stödjer inkluderande processer med syfte att främja samsyn kring ett framtida samhällstyre i Myanmar är prioriterat. Särskilt fokus bör ligga på icke-väpnade gruppers möjligheter att delta, inklusive kvinno- och ungdomsnätverk. Barns perspektiv och röster ska tas i beaktande.

Jämställdhet ska vara ett genomgående fokus och integreras i alla områden, med utgångspunkt att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Insatser till stöd för kvinnors och flickors frihet och egenmakt ska ingå i verksamheten. Därtill bör riktade stöd till organisationer och nätverk som har kvinnors och flickors rättigheter och jämställdhet som huvudmål, ingå i verksamheten. Insatser mot sexuellt och

könsrelaterat våld mot kvinnor och barn ska prioriteras givet den ökande förekomsten sedan militärkuppen.

Verksamhet till stöd för hälsa innefattar stöd till inkluderande och hållbara hälso- och sjukvårdssystem. Stöd för jämlik grundläggande hälso- och sjukvård i de områden i Myanmar där befolkningen har sämst tillgång till vård, företrädesvis konfliktdrabbade områden utanför militärens kontroll, ska prioriteras. Detta inkluderar mödra- och barnhälsa. Verksamhet som ökar information om och tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ska genomföras. Arbetet innefattar abortfrågan. Ungdomar utgör en viktig målgrupp. Hbtqi-personers rättigheter och hälsa ska ingå i verksamheten.

Rohingyabefolkningen lever under en särskild utsatthet och insatser till stöd för rohingyernas situation ska ingå i verksamheten. Det är viktigt att samordning sker mellan strategier där verksamhet med inriktning mot rohingyabefolkningen genomförs. Insatser som syftar till att stödja kristna minoriteter i utsatthet ska också ingå i verksamheten.

Verksamheten ska sträva efter att vara integrerad, ömsesidigt förstärkande mellan målområdena och kan bidra till flera mål samtidigt. Huvudsakliga kanaler för genomförande av utvecklingssamarbetet i Myanmar ska vara det civila samhällets organisationer, lokala, multilaterala- och internationella organisationer samt givargemensamma fonder. Samverkan med näringslivet kan bli aktuellt efter noggrant övervägande. Samarbete ska inte ske med av militären kontrollerade företag. Ett starkt konfliktkänslighetsperspektiv är centralt för genomförandet.

Utifrån Team Europa-ansatsen ska Sverige verka för ett effektivt genomförande av EU:s utvecklingssamarbete med Myanmar inom ramen för Global Europe och det sker i linje med det svenska biståndsenget. Samordning med EU:s insatser bör eftersträvas.

Verksamheten ska följas upp och redovisas i linje med vad som föreskrivs i gällande riktlinjer för biståndsstrategier. Den årliga strategirapporten ska bland annat innehålla redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Könsuppdelad statistik ska ingå i redovisningen av verksamheten där så är möjligt.